

***** NAŠE MORE ** NAŠE MORE ** NAŠE MORE ** NAŠE MORE ** NAŠE MORE *****
***** UMJETNOST ** UMJETNOST ** UMJETNOST ** UMJETNOST ** UMJETNOST *****

Đorđe Obradović *

ISSN 0469 - 6255
(261 - 262)

OD SANJA DO ZVANJA

UDK 886.2. - 992.

Od primitka poziva za ukrcaj na brod počinje otkucavanje vremena do povratka. Najteži je trenutak oproštaј sa svojima. Tad riječi zastanu u grlu, a mozak postane prazan, nesposoban da se trezveno prihvate i slažu činjenice u suvisle misli. Usne, koje bi trebale izgovoriti riječi utjehe svojim dragima, ukoče se i teško miču. "Atlantska plovidba" ugovore s pomorcima potpisuje na sedam mjeseci. Razdoblje odsutnosti od kuće kraće je nego je bilo nekad, ali ni na njega se nije lako priviknuti.

Smjena kreće "Atlasovim" autobusom iz najljepšega grada na svijetu" - Dubrovnika, u "najljepši grad na svitu" - Split. U vozilu muk. Svatko sa svojim mislima. Po navici, pomorci se iz splitske zračne luke telefonomjavljaju svojima. Tek su četiri sata prošla od oproštaja, ali pitanje je kada će idući put moći nazvati kući, pa strpljivo čekaju na red pred govornicama. Zrakoplov "Croatia Airlinesa" za Frankfurt kasni gotovo dva sata, ali pomorcima to ne smeta. U domovini je lijepo sve, pa i čekanje. Kao i u splitskoj zračnoj luci, hrana u zrakoplovu "Croatije" je ukusna. Stjuardese su mlade, zgodne i ljubazne. Već u KLM-u zrakoplovu na liniji između Frankfurta i Amsterdama, koji nije kasnio ni minute, hrana sliči na plastičnu, a stjuardese nisu ni mlade ni lijepa.

U Amsterdamu prvo razočaranje. Iako nizozemska zastava ima iste boje kao i hrvatska, policajci su izdvajili putnike s hrvatskim putovnicama. Vodu puta, drugoga časnika palube Bonifacija Lisičića, odveli su u ured i zadržali sat vremena. Nizozemci se boje useljavanja izbjeglica s Balkana pa su pooštili uobičajene mjere. Izdali su nam ulazne vize s rokom trajanja od samo jednog dana. Nama nije trebalo više jer smo imali na raspolaganju nepunu noć do sutrašnjeg ranoga leta za Bangkok.

Gdje je Hrvatska?

Putujući autobusom prema hotelu "Ibis", prvi časnik stroja Ivo Miladin, koji je s brodom često boravio u

Nizozemskoj, povremeno ponavlja klimajući glavom: - Svete nam se zbog kunića. Govorio sam im da ih ne love, ali koja korist. Pita ga Stjepo Tomaš, drugi konobar: - Kakve veze imaju kunići s postupcima nizozemskih policijaca? Na to će Miladin: - Dok naši brodovi plove lokovima u nizozemske luke, spretniji pomorci iskoče na nasipe i love kuniće, kojih ima u izobilju po travnjacima, a ne bježe od ljudi jer ih Nizozemci ne love. Prije nego stigne upozorenje i prijetnja globom zbog lova na kuniće, gulaš je skuhan i pojeden - objašnjava Ivo Miladin i dodaje, kao da se pravda: - Ali ja nikada ne jedem kuniće. Zbog njih nam se Nizozemci svete.

Na ploči ispred "Ibisa" piše da se ovaj hotel nalazi na zemljištu nižem devet metara od morske razine. Vrijedni su Nizozemci stoljećima gradili nasipe i otimali zemlju od mora, tako da su mnogi gradovi, sela, oranice i pašnjaci niži od morske razine. Nasipi ih štite da ih more ne poplavi.

Okoliš i unutrašnjost hotela prepuni su cvijeća, kako to i priliči Nizozemskoj - zemlji tulipana. U prizemlju hotela smještena je i trgovina suvenira. Prodavačica, koja se njihala u ritmu rap-glazbe, na naše traženje da na razglednice stavi marke za Hrvatsku, upitala je: - Gdje je ta zemlja? U Africi? Nakon što smo se prestali čuditi što ima osoba koje ni u lipnju 1993. ne znaju za osamostaljenje Hrvatske, odgovorili smo joj: - U Europi. Zar niste čuli za rat u Hrvatskoj? Ravnodušno je slegnula ramenima: - Ratovi me ne zanimaju. Slušam samo rap-glazbu. Rock and roll je mrtav. Na to će Ivo Miladin: - Govorio sam im ja da ne love kuniće.

U svijetu ima ljudi koje zanima samo njima draga glazba, filmovi, odjeća, hrana... Koliko god to nama bolno zvučalo, oni ne žele znati da se na istom kontinentu gine jer bi im takva spoznaja poremetila osobni mir i navike.

Do Bangoka je deset sati leta. Kratki odmor pa još osam sati letimo do Sydneya. U hotelu "Gemini" znaju za Hrvatsku i pitaju jesmo li se došli nastaniti u Australiji. Sa smiješkom odgovaramo da nismo. Za sljedećih sedam mjeseci naš će dom biti "Pelješac", brod za prijevoz rasutih tereta "Atlantske plovidbe" iz Dubrovnika, dug 234, a širok 32 metra, nosivosti sedamdeset i dvije tisuće tona, sagraden 1984. godine u Rijeci.

* Đorđe Obradović, ing. pom. prometa, pomorac, diplomirani novinar

"Pelješac" usidren u Mississipiju, nedaleko od New Orleansa (Snimio: Đorde Obradović)

Australija bez klokana i bumeranga

Prostrana zemlja u odnosu prema broju stanovnika, Australija već na prvi pogled na došljaka ostavlja dojam razvijene, bogate zemlje. Ulice široke, čiste, brojni perivoji i drvoredi. U središta gradova prevladavaju neboderi, a u pregradima su prizemne kuće s garažama, stazama između drvoreda i cvijetnjacima. Iako smo iz Sydneysa letjeli u Brisbane, zatim u Townsville, pa Mac Kay, gdje smo i noćili, nismo vidjeli ni jednoga jedinog klokana, osim na turističkim prospektima. Australijski su gradovi dobro povezani redovitim zrakoplovnim linijama, a između letova ne treba dugo čekati. Tako smo tek u Townsvilleu, čekajući let za Mac Kay, mogli izdvojiti pola sata za kupnju razglednica i suvenira. Ali, nije to bilo nimalo jednostavno. Mjenjačnica je popodne bila zatvorena, a prodavač nije želio uzeti američke dolare i sam ih sutradan promijeniti u australijske. Zbog toga nismo mogli za uspomenu na propuštanje Australijom kupiti bumerang, kad već ni klokana nismo vidjeli.

U Mac Kayu smo prespavali u motelu uz prometnicu, a kad je ujutro stigao agent i rekao da će nas taksijem prebaciti na sidrište, nitko nije pomislio da će taksist biti pilot, a taksi - helikopter. Let nam se svudio, iako smo osjećali određenu bojazan prije ulaska u malu letjelicu kakvom dotad nitko od nas nije letio. Zato je "Pelješac" ulijevao povjerenje. Velik i čvrst s nadgradem poput nebodera, lijeno se ljudiškao na valovima. Zapovjednik kap. Vinko Lujak i prvi časnik palube kap. Jakša Zupčić dočekali su novoprdošle pomorce, a ispratili one kojima su istekli ugovori.

Kako to na brodu obično biva, vremena za odmor nije bilo. Stigli su tegljači i "Pelješac" su odvukli do veza na metalnim stupovima preko kojih traka duga nekoliko

milja dovozi ugljen preko mora. To je Hay Point. Luka koje nema. Samo traka na stupovima i velika "gurla" koja tonama ugljena zasipa brodska skladišta. Luka bez rive, bez lučkih radnika, bez zgrada iza nje, bez trgovine, pošte bez ičega osim brze i neumorne, crne trake. Za samo devetnaest sati ukrcalo je to postrojenje pedeset i osam tisuća tona ugljena. Začuđen takvom brzinom ukrcaja, treći časnik palube Tomo Miljanović pitao je peljara koji je došao izvesti naš brod, jer je drugi već čekao, stane li ikada traka s ugljenom. - Kako da ne - odgovorio je peljar - svake godine, za Božić, traka prestaje raditi dvanaest sati...

"Pelješac" je zaplovio prema Alžiru. Pod vrelim suncem iznad i debelim morem ispod, posada svakodnevno radi svoje poslove. Na palubi se čuju zračni čekići i brusilice, na mostu se ucrtavaju pozicije, telegrafist prima i šalje poruke, u strojarnici veliki ključevi uvejek zaposleni, bijelo osoblje kuha, čisti i poslužuje... Po završetku radnog dana, većina jedva dočeka trenutak kad može leći u postelju i odmoriti umorne mišiće.

Mnogi ljudi na kopnu, čak i u pomorskim zemljama poput Hrvatske, život pomoraca zamišljaju kao niz zanimljivih doživljaja u egzotičnim zemljama, stalni provod i uživanje. Tako je mislio i kadet Roko Medi pa je desetak dana po ukrcaju pitao: - Kakav je ovo brod? Umjesto pjesme i gitare, veselja i zabave, rad, rad i samo rad; umjesto šetnja po stranim gradovima, samo valjanje na valovima? Odgovorio mu je drugi kadet, Pero Prižmić, koji se ukrcao nepun mjesec dana prije Medija, što je sasvim dovoljno razdoblje za shvatiti da se plovidba i svodi samo na rad i valjanje: - Odmarat ćes se, pjevati i veseliti, kao i svi drugi, po isteku ugovora...

U tome je odgovoru sažet smisao sazrijevanja pomoraca, i završen put od sanja o životu na brodu do pomoračkog zvanja...

Rukopis primljen: 22.8. 1994.